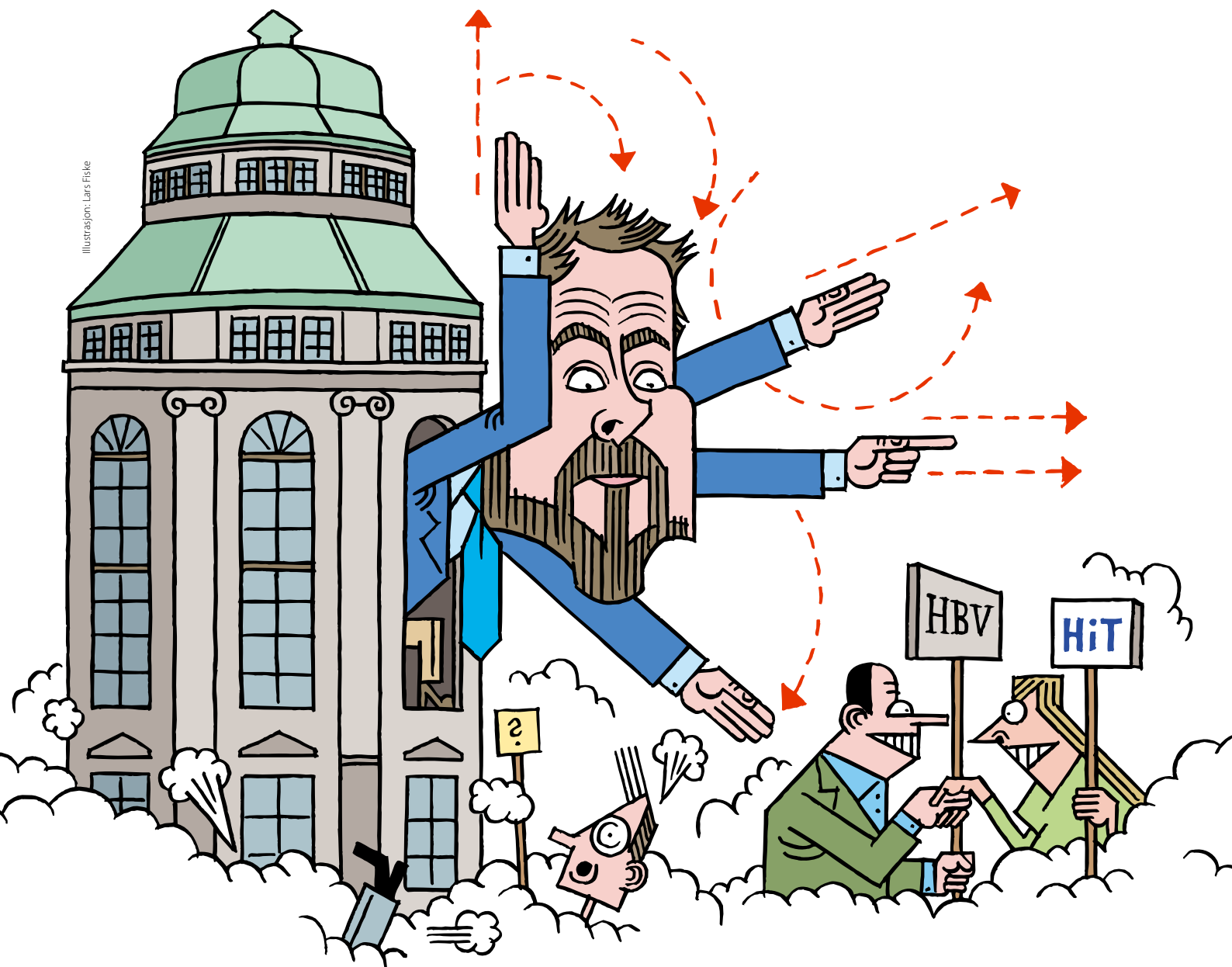

Samarbeid om fremragende og innovativ forskning

Regjeringen har høye ambisjoner om fremragende forskning, verdensledende fagmiljøer og innovasjon som bidrar til å løse de store globale samfunnsutfordringene. Den ønsker mer slagkraftige fagmiljøer og vil denne våren legge frem en stortingsmelding om ny struktur i høyere utdanning. Leder i Universitets- og høyskolerådets (UHR) forskningsutvalg Dag Rune Olsen og styreleder Lars Holden i Forskningsinstituttene fellesarena (FFA) skisserer i denne kronikken hvordan samarbeidet mellom forskningsinstitutter og universiteter og høyskoler bør fungere. Man må dyrke frem det beste i begge sektorer og styrke virkemidlene for samarbeid, mener de. Med det kan begge sektorer bli bedre både hver for seg og sammen.

DAG RUNE OLSEN,
leder av UHRs forskningsutvalg,
rektor ved Universitetet i Bergen

LARS HOLDEN,
leder FFA,
direktør ved Norsk regnesentral

Regjeringen har ambisiøse mål for norsk forskning; ambisjoner vi deler og ønsker velkommen! Selv om omfanget av norsk forskning nærmer seg gjennomsnittet for Europa, har vi fortsatt en god del å hente på kvalitet. Det viser en rapport utgitt av Forskningsrådet tidligere i år, forfattet av de to profilerte svenske professorene Mats Benner og Gunnar Öquist. Vi skårer også lavere på innovasjon enn gjennomsnittet i Europa og ligger betydelig etter de andre nordiske landene, skal vi tro Innovation Union Scoreboard, 2014. Høye ambisjoner om fremragende forskning, verdensledende fagmiljøer og innovasjon som bidrar til å løse de store, globale samfunnsutfordringene, stiller store krav til både forskere og ledere ved universiteter, høyskoler og de frittstående forskningsinstituttene. Hva skal til?

Det norske institusjonslandskapet er i endring. Regjeringen ønsker seg mer slagkraftige fagmiljøer. Og til våren legger regjeringen frem en stortingsmelding om ny struktur i universitets- og høyskolesektoren. Skal regjeringens forskningsambisjoner innfris, må vi også ta hensyn til de

frittstående forskningsinstituttene. Disse utgjør tross alt 25 prosent av all norsk forskning; det samme som en samlet universitets- og høyskolesektor. Statsråden har da også antydning at strukturendringer i sektoren vil påvirke forskningsinstituttene.

Gitt at kunnskapslandskapet er i endring, hvordan videreutvikle det vi er best på og hvordan koble våre ulike fortrinn, slik at vi sammen konkurrerer og utnytter ressursene bedre? Ved å utvikle profil og egenart blir institusjonene tydeligere og utfyller hverandre. Dermed kan vi også utvikle nye og sterkere samarbeidskonstellasjoner.

Under en konferanse i regi av UHR og FFA fikk vi illustrert endringer i samspillet mellom UH-sektoren og forskningsinstituttene. Strategiene er imidlertid svært ulike:

- Ved Høgskolen i Oslo og Akershus er to forskningsinstitutter fusjonert inn i høyskolen, med mål om at forskningen ved instituttene NOVA og AFI skal styrke høyskolen med sin forskningsaktivitet.

“Ved å utvikle profil og egenart blir institusjonene tydeligere og utfyller hverandre. Dermed kan vi også utvikle nye og sterkere samarbeidskonstellasjoner”

- I Ås samlokaliseres Norges miljø- og biovitenskapelige universitet med NOFIMA, Veterinærinstituttet og det sammenslåtte forskningsinstituttet for bioøkonomi (NIBIO).
- Universitetet i Bergen, UNI Research og Christian Michelsen Research ønsker å styrke samarbeidet mellom universitetet

og de frittstående instituttene som universitetet eier, gjennom blant annet felles forskningsklynger og tvillingsentra.

Disse tre eksemplene viser at økt samspill kan utvikles på flere måter og at det verken er ønskelig eller nødvendig å utarbeide én mal eller modell for samarbeid mellom UH-institusjoner og instituttsektoren. Også hos våre naboer finner vi høyst ulike modeller. Instituttsektoren er vesentlig mindre i Sverige, mens i Danmark har man valgt å legge noen av forskningsinstituttene inn i universitetene.

Tyskland har en rekke store, frittstående forskningsinstitutter som har en betydelig offentlig grunnfinansiering.

Det vi trenger er en miks av forskere som gir langsiktige og tålmodige rammebetingelser, fagmiljøer med nærhet til praksis og profesjonsutøvelse og miljøer med stor fleksibilitet og markedskontakt. I Norge har vi denne variasjonsbredden som gir oss et bedre utgangspunkt for samspill enn mange av våre konkurrenter.

Det konkurransefortrinnet må vi ta vare på.

Skal vi nå de ambisiøse målene, er det nødvendig å videreutvikle oss med utgangspunkt i egne styrker og fortrinn. Alle skal ikke gjøre alt. De to sektorene har ulike samfunnsoppdrag og dermed også ulikt eierskap, styrings- og finansieringssystem og regelverk, de har ulike ledelses- og organisasjonsformer og ulik kultur. Dette gir arbeidsdeling, men også mulighet for samarbeid basert på komplementaritet.

Derfor bør det utvikles kraftigere insentiver for samarbeid mellom institusjoner i de to sektorene. Nye former for klynger, fellesprosjekter og tverrgående sentra blir viktig, ikke minst for å konkurrere bedre på den internasjonale arena.

Finansieringsmodellene i begge sektorer må stimulere til ulike former for samarbeid mellom UH-institusjoner og institutter. På denne måten kan vi sammen bidra til å nå de mål regjeringen har satt, ikke minst når det gjelder ambisjonene om fremragende forskning, verdensledende fagmiljøer og innovasjon som bidrar til å løse de store, globale samfunnsutfordringene. 📍

